

Porsemosen, maj 2021. Foto E.M. Jacobsen. Rørhøg: Foto Steen Højmark-Jensen.

Naturovervågning i Porsemosen

Ynglende fugle 2021

Egedal og Høje-Taastrup Kommuner

10-12-2021

Naturovervågning i Porsemosen

Ynglende fugle 2021

Egedal og Høje-Taastrup Kommuner

10-december-2021

Kunder	Egedal Kommune Center for Teknik og Miljø Dronning Dagmars Vej 200 3650 Ølstykke	Høje-Taastrup Kommune Teknik- og Miljøcentret, Natur og Miljøafsnittet Bygaden 2 2630 Taastrup
	<u>Att. Kate Holmstrand</u>	<u>Att. Henriette Voigt</u>
Rådgiver	WSP Danmark A/S Linnés Allé 2 2630 Taastrup	
Projektnumre	3672100027-02	
Dokument ID	Ynglende fugle i Porsemosen 2021	
Udarbejdet af	Erik Mandrup Jacobsen	
Projektleder	Erik Mandrup Jacobsen	
Kvalitetssikret af	Rie B. E. Jensen	
Godkendt af	Lea Bjerre Schmidt	
Version	01	
Udgivet	10-12-december-2021	

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	4
1.1	Beliggenhed m.m.	5
1.2	Porsemosens natur	7
2.	Metode	11
3.	Resultater 2021	13
3.1	Lappedykkere	15
3.2	Hejrer, svaner, ænder og gæs	15
3.3	Rovfugle	17
3.4	Vandhøns	18
3.5	Vadefugle	19
3.6	Spurvefugle	20
3.7	Andre ynglefugle 2021	25
3.8	Bemærkelsesværdige observationer i 2021	27
4.	Konklusioner 2021	31
5.	Referencer	34

1. Indledning

Egedal og Høje-Taastrup Kommuner fik i foråret og sommeren 2021 foretaget en optælling af ynglende fugle i Porsemosen vest for København.

Porsemosen er et betydningsfuldt kerneområde for dyr og planter og er desuden et vigtigt landskabeligt forbindelsesled til andre af regionens grønne områder. Fugletællingerne i Porsemosen har en lang historie. Tællingerne blev i perioden 1981-1989 varetaget af Hovedstadsrådet. Mellem 1989 og 2006 blev naturovervågningen i Porsemosen fulgt op i regi af Københavns Amt, og siden 2007 har overvågningen været udført som et tværkommunalt samarbejde mellem Egedal og Høje-Taastrup Kommuner.

Når der foretages regelmæssige optællinger af ynglende fugle i Porsemosen, skyldes det bl.a., at mosen er fredet af hensyn til bl.a. fuglelivet. Tællingerne er med til at vise, om Porsemosen fortsat lever op til intentionerne i fredningen, der betyder, at områdets biologiske og landskabelige værdier skal beskyttes og forbedres.

Formålet med årets tællinger har været: 1) at give en aktuel status for Porsemosens ynglefugle samt 2) at sammenholde denne med eventuelle ændringer i vegetationsforhold, arealudnyttelse m.m.

Feltarbejdet i Porsemosen er også i 2021 udført af rapportens forfatter, idet undersøgelsen, i lighed med tidligere år, er suppleret med relevante oplysninger fra andre kilder, herunder især dofbasen.dk. Steen Højmark-Jensen takkes for at stille sine flotte fotos til rådighed for rapporten.

Porsemosen, maj 2021. Foto E.M. Jacobsen.

1.1 Beliggenhed m.m.

Porsemosen ligger ca. 15 kilometer vest for København i Egedal og Høje-Taastrup Kommuner i et område med mange andre fredede småmoser.

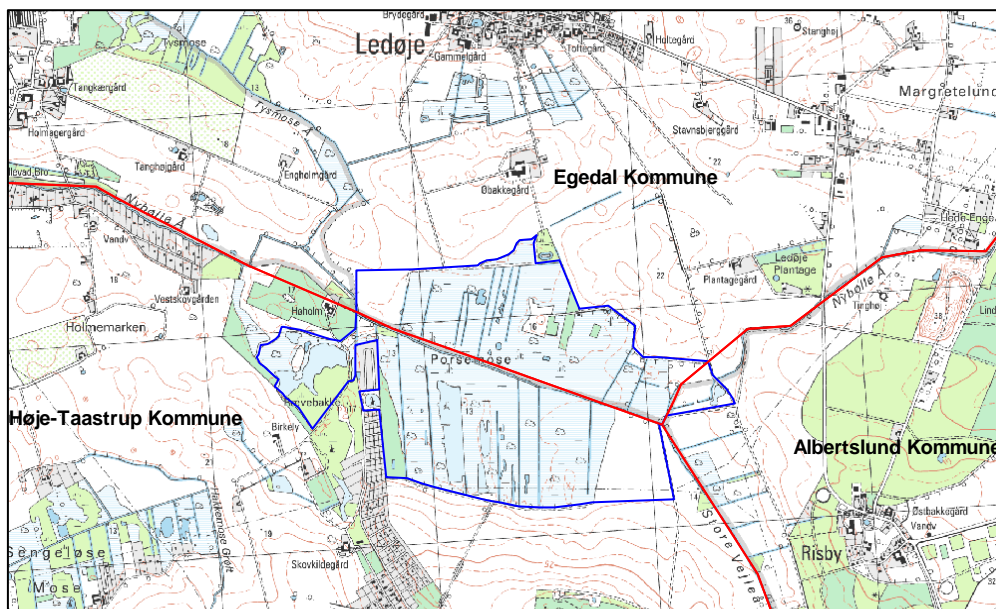
Porsemosen er en tilgroet tørvemose, der ligger i en stor, åben sænkning i landskabet, hovedsageligt omkranset af dyrkede marker. Mod vest ligger vådområdet "Høholmsøen", der er adskilt fra Porsemosen af et kolonihaveområde (Figur 1 og 2).

Med et areal på ca. 100 ha udgør Porsemosen en fjerdedel af det samlede fredede moseområde på i alt 405 ha. Dette område strækker sig fra Roskildevej i syd langs Store Vejleå og fortsætter nord for landsbyerne Vridsløsemagle og Sengeløse i en bue vestpå i Porsemosen, Sengeløse Mose og Vasby Mose.

Porsemosen er dermed forbundet med Habitatområdet Vasby- og Sengeløse Moser og har, via Nybølle og Hove Å, forbindelse til Gundsømagle Sø og Natura 2000 området Roskilde Fjord mod nordvest.

Mod syd er mosen via Store Vejleå og Vestskovkilen forbundet til Vallensbæk og Tranegilde Moser og videre mod øst gennem Køge Bugt Strandpark til det fredede område og Natura 2000-område Vestamager.

Kommunegrænserne gennem området defineres af Store Vejleå og Nybølle Å, idet den sidstnævnte deler mosen i en nordlig del, der ligger i Egedal Kommune og en sydlig del, der ligger i Høje-Taastrup Kommune. Et mindre areal længst mod øst ligger desuden i Albertslund Kommune (Figur 1).

Figur 1: Porsemosen med undersøgelsesområdet markeret med blå linje. Grænsen mellem Egedal og Høje-Taastrup Kommuner følger Nybølle Å. Målestok: 1:30.000.

Tidligere var mosen vanddækket og var, sammen med områdets øvrige småmoser, en del af et stort søsystem, der bestod af de nuværende moser Tysmose, Porsemosen og Sengeløse Mose. Bakken med Øbakkegård nord for mosen var tidligere en ø, som man i begyndelsen af forrige århundrede ofte måtte sejle til, når de græssende kreaturer skulle tilses.

Ved tilgroning er søerne med tiden omdannet til de nuværende lavmoser.

Figur 2: Luftfoto (2020) af Porsemosen med nærmeste omgivelser. Vest for mosen ses vådområdet Høholmsøen, der også indgår i optællingsområdet.

Nybølle Å, der gennemstrømmer Porsemosen, danner kommunegrænse mellem Egedal og Høje-Taastrup Kommuner. Foto fra maj 2020. Foto E.M. Jacobsen.

Fredning m.m.

Danmarks Naturfredningsforening rejste allerede i 1964-65 en fredningssag for Porsemosen for at "sikre mosernes betydning som grønne områder i forbindelse med fremtidig byudvikling omkring de radiære trafikforbindelser fra København mod vest". Mosen blev omfattet af tre enslydende kendelser afsagt af Overfredningsnævnet den 28. juni 1968.

I maj 2009 forelå en ny fredningskendelse fra Naturklagenævnet vedrørende fredning af Porsemosen. Fredningens formål er at "beskytte og forbedre de biologiske og landskabelige værdier i området" samt at "skabe bedre indsyn over de fredede arealer fra de eksisterende veje."

Der har gennem tiden været stillet forslag om naturpleje i Porsemosen, bl.a. vands-tandshævning, vegetationsrydning og kreaturgræsning. Den nye fredningskendelse fra maj 2009 stiller krav om, at der udarbejdes en plejeplan, der kan tilgodese naturpleje til gavn for dyre- og plantelivet.

Foruden at være fredet er hovedparten af området omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3, hvoraf det bl.a. fremgår, at tilstanden af disse arealer kun må ændres med tilladelse fra de kommunale myndigheder.

Ejerforhold

Porsemosen er fra gammel tid opdelt i en række mindre moseparceller, der for størstedelens vedkommende ejes af private. Enkelte parceller er dog i offentligt eje. Den østlige del ejes således af Miljøministeriet og hører under Vestskoven, et mindre areal ejes af Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet (tidl. Landbohøjskolen), og to parceller mod nordvest ejes af Jordlovsudvalget som en del af Øbakkegårds jorder.

1.2 Porsemosens natur

Som beskrevet er Porsemosen, som den fremstår i dag, resultatet af en gradvis tilgroning af en lavvandet sø, der tidligere har ligget i en sænkning i landskabet.

Den naturlige vegetationsudvikling ("tilgroning") samt skiftende tiders driftsformer og anden udnyttelse af mosearealet, herunder ikke mindst tørvegravning og græsning, har været med til at forme mosen, som den fremstår i dag.

Resultatet er 100 hektar med en særdeles varieret kulturpåvirket natur med åbne vandspejl, lysåbne fugtige og mere tørre enge, tør og fugtig rørskov samt tætte pilekrat, der nogle steder har naturskovspræg.

Vegetation og vand

Som følge af undergrundens høje kalkindhold er Porsemosen en alkalisk mose, hvilket også afspejles i mosens flora. Blandt plantesamfundene findes overgangsrigkæret, der er karakteriseret ved en høj artsdiversitet og mange tokimbladede urter.

Mod sydvest er tidligere registreret et lille område med ekstremrigkær, hvor der har været fundet en bestand af den på landsplan sjældne planteart hvas avneknippe. Vegetationen præges i øvrigt af tagrør, birk, pil og el. I mosens udkant, som markering af grænser mellem de enkelte parceller og som vildtremiser, er flere steder plantet levende hegn, ligesom der på flere af de højere partier for mange år siden er plantet birk, pil, el og nåletræer.

Som det ses på mange andre eng- og moselokalteter landet over, er også Porsemosen præget af tilgroning. Mange tidligere lysåbne områder er således nu dækket af tagrør eller høj urtevegetation. Tilgroningen er en naturlig proces, der med tiden betyder, at nogle arter forsvinder og andre kommer til.

Med en stor artsrigdom og forekomst af en række mere eller mindre sjældne arter er Porsemosen af stor botanisk betydning. Bl.a. hvas avneknippe, spæd pindsvineknop, kødfarvet gøgeurt, rank frøstjerne og almindelig blærerod vokser i mosen. Desuden findes her en græsart som stivtoppet rørhvene, der ikke er almindelig i hovedstadsområdet. Fra de afgræssede arealer kan nævnes hjertegræs, lav tidsel, lancetbladet høgeurt, seline og kornet stenbræk.

De fleste af Porsemosens mange små og større vandsamlinger er opstået som følge af tørvegravning under og lige efter 2. Verdenskrig. Ligesom på fredningstidspunktet findes de fleste større, permanente vandarealer i dag syd for Nybølle Å samt ved Høholmsøen vest for mosen.

Porsemosens samlede vandareal udgør ca. 10 hektar, og miljøtilstanden i mosens søer og tørvegrave vurderes generelt at være god. Den store tørvegrav længst mod sydvest er naturligt klarvandet, næringsfattig og med et lavt klorofyl-indhold. Søens gode miljøtilstand afspejles også i en veludviklet og artsrig undervandsvegetation.

På engene nord for Nybølle Å (Egedal kommune) yngler bl.a. viber. Foto E.M. Jacobsen.

Også tilstedeværelsen af kransnålalger i flere af mosens tørvegrave bekræfter, at vandet er ret upåvirket af næringsstoffer. Også Høholmsøen (5,5 hektar) vest for Porsemosen er klarvandet og rummer mange vandplanter og vurderes derfor at have en god vandkvalitet.

Høholmsøen vest for Porsemosen, maj 2021. Foto E.M. Jacobsen.

Nybølle Å, der gennemstrømmer Porsemosen, er trods navnet ikke et naturligt vandløb men en kanal, som blev gravet i begyndelsen af forrige århundrede for at afvande arealerne inde i mosen, formentligt for at muliggøre tørvegravning. På mosens nord- og nordvestlige side er der desuden anlagt dræningskanaler med henblik på at tørlægge landbrugsjord.

Nybølle Å har, via Hove Å og Gundsømagle Sø, sit udløb i Roskilde Fjord. I visse perioder er vandet næsten stillestående, og i tørre sommerperioder kan åen næsten tørre ud. Åen grødeskæres to gange i vækstsæsonen, og det afslåede materiale placeres i en 3-4 meter bred zone langs åen. For et par år siden blev der centralt i mosen fundet den sjældne gaffelsnudebille, der yngler på skjærplanten bredbladet mærke, der vokser langs åbrinken. Derfor slås nu uden om fundstedet med værtsplanten, og der skabes kun en lille strømmende her.”

Især sidst på vinteren og om foråret er større arealer ofte oversvømmede, og det kan da være vanskeligt at færdes langs Nybølle Å. I løbet af sommeren falder vandstanden gradvist, og i juli/august vil rørsumpen ofte være udtørret mange steder.

Dyreliv

En del trækfugle raster forår og efterår i mosen, men det er især for ynglefugle, at mosen er af betydning. Der findes ca. 60 sikkert eller muligt ynglende fuglearter i mosen, heriblandt flere mere eller mindre fåtallige karakterarter for vådområder: gråstrubet lappedykker, rørdrum, rørhøg, grågås, vandrikse, bynkefugl, sivsanger, græshoppesanger samt muligvis pungmejse.

Ifølge dofbasen.dk, lokalrapporter m.m. er der i årenes løb set mange fåtallige eller sjældne fuglearter i Porsemosen.

Bl.a. kan nævnes: sølvhejre, hedehøg, steppehøg, havørn, fiskeørn, lærkefalk, aftenfalk, vandrefalk, sort glente, steppehøg, sortterne, sneugle, mosehornugle, isfugl, trane, plettet rørvagtel, tredækker, natravn, ringdrossel, rødstrubet piber, skægmejse, rosenbrystet tornskade, drosselrørsanger, flodsanger og savisanger. Også pungmejse, der stadig af og til ses i mosen, er en sjælden fugl herhjemme.

I november 2021 var der i alt blevet indrapporteret 188 forskellige fuglearter fra Porsemosen (DOF-basen 2021).

Stor vandsalamander er kendt fra mosen, og som et af de få steder på egnen findes desuden en god bestand af grøn frø. Desuden er mosen et centralt ynglested for spidsnudet frø, der forekommer i meget store antal i bl.a. tørvegravene langs med Nybølle Å. Butsnudet frø er mere sparsom, dog uden at være sjælden. Også skrubtudse og lille vandsalamander findes i området. Både stor vandsalamander og spidsnudet frø er strengt beskyttede arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV og artsfredningsbekendtgørelsen.

Mosen rummer også et rigt insektliv, og der opdages til stadighed arter, der er sjældne eller fåtallige herhjemme.

Den rødlistede ("Moderat Truet") gaffelsnudebille (*Lixus paraplecticus*), der er registreret i mosen adskillige gange har sandsynligvis sit eneste kendte danske levested i Porsemosen og blev også registreret i mosen i maj 2021 (arter.dk 2021). Arten er snævert bundet til skærmpflanzen bredbladet mærke og kan med lidt held findes ved Nybølle Å.

Drift

Gennem en lang årrække var Vestskovens enge i mosens nordøstlige hjørne det eneste område med kreaturafgræsning i Porsemosen. I 2013 blev der etableret en stor sammenhængende indhegning, der foruden disse enge også omfatter en del af mosen mod øst, syd for Nybølle Å, hele det tidligere opdyrkede areal mod sydøst samt en del af engene i Store Vejleådalens øst for mosen.

På enkelte af de privatejede arealer omkring de store tørvegrave mod syd har der i en årrække været fårehold, og der foretages desuden lidt jagtrelateret naturpleje på flere af moseparcellerne.

2. Metode

Fugletællingerne i Porsemosen har gennem alle årene været foretaget efter den samme metode. Der blev i 2021 udført i alt 6 besøg i mosen jævnt fordelt i perioden marts-august, da alle mosens fugle yngler i denne periode. I lighed med tidligere tællinger er der også i 2021 optalt ved Høholmsøen, der ligger umiddelbart vest for Porsemosen og er i naturlig sammenhæng med denne. De fleste observationer er gjort fra stier omkring mosen samt langs Nybølle Å.

Alle fugle, der skønnedes at være lokale ynglefugle, blev registreret og deres adfærd noteret. Samtidigt registreredes ikke-ynglende fugle, der rastede eller fouragerede inden for undersøgelsesområdet. Efter den sidste optælling vurderedes antallet af ynglepar for de enkelte arter på baggrund af kriterierne beskrevet i Tabel 1.

Tabel 1: Kriterier for sikre, sandsynlige og mulige ynglefund i Porsemosen. "Ventehanner" er enlige hanner af svømmeænder, der opholder sig på egnede ynglelokaliteter, hvor det er sandsynligt, at der er en rugende hun eller en hun med ællinger i nærheden.

	Sikker	Sandsynlig	Mulig
Gamle fugle bærerende ekskremensække	•		
Gamle fugle med føde	•		
Ruger/flyver til/fra rede	•		
Udflyjne unger/ungeførende	•		
Unge(r) i rede	•		
Parringsadfærd		•	
Redebyggende fugle		•	
Territoriehævdende		•	
Tydelig afledningsadfærd		•	
Ængstelige/urolige fugle		•	
Syngende på egnet lokalitet i yngletiden		•	
"Ventehan" (svømmeænder) på egnet lokalitet i yngletiden		•	
På egnet ynglebiotop i yngletiden			•

Antallet af ynglepar er efterfølgende opgjort som et interval, hvor de sikre og sandsynlige ynglepar lægges sammen som minimumsantallet, og summen af sikre, sandsynlige og mulige ynglepar udgør maksimumstallet, dvs.:

- Mindste antal ynglepar = sikre + sandsynlige.
- Største antal ynglepar = sikre + sandsynlige + mulige.

De enkelte dages observationer og en samlet vurdering af årets ynglebestand for de enkelte arter er indtastet i DOF-basen (www.dofbasen.dk) for lokalitet nr. 171142 Porsemosen (Høje-Taastrup / Egedal).

Da der ikke i de tidlige overvågningsår er skelnet mellem Porsemosen og Høholmsøen, omfatter den samlede bestandsvurdering hele Porsemosområdet under ét.

3. Resultater 2021

Resultatet fra årets fugletællinger er sammenfattet i Tabel 2, idet tallene er månedens maksimumstal, dvs. det højeste antal registrerede fugle i hver af ynglesæsonens fire måneder. Tal fra de enkelte optællinger samt oplysninger om fuglenes adfærd m.m. kan findes i dofbasen.dk under Porsemosen (Høje-Taastrup/Egedal). Antallet af ynglepar de år, hvor tællingerne er gennemført i regi af Høje-Taastrup og Egedal kommuner, er sammenfattet i Tabel 3. Øvrige år er vist i Bilag 3.

Desuden er alle observationer fra Porsemoseområdet, der er indtastet i dofbasen.dk i 2021 til og med den 24. november, sammenfattet i Bilag 1. Udbredelseskort for udvalgte arter i 2021 er vist i Bilag 2.

Tabel 2: Antal fugle af udvalgte ynglefuglearter i Porsemosen i marts-august 2021. Tallene er maks-tal, dvs. det højeste antal fugle registreret på en tælling i den pågældende måned. Kun formodede ynglefugle i mosen eller de nærmeste omgivelser er medtaget i tabellen. Desuden er anført de enkelte arters status på Rødliste 2019 (DCE 2019): LC=Ikke Truet, VU=Sårbar, NT= Næsten Truet, CR=Kritisk Truet.

Art/måned	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug
Gråstrubet lappedykker (LC)			1			
Rørdrum (VU)		2	2	1		
Knopsvane (LC)		3	1			
Grågås (LC)	9	25	107		16	1
Gråand (LC)	3	6	7			
Rørhøg (LC)		3	4	1	2	3
Musvåge (LC)	3	6	2	1	1	2
Vandrikse (LC)		5	3			
Rørhøne (VU)		1				
Blishøne (VU)	1		3			
Vibe (VU)		4	4			9
Dobbeltbekkasin (LC)		2	8			
Gøg (NT)			7	4	1	
Lille flagspætte (EN)			1			
Nattergal (VU)			14	6		
Bynkefugl (LC)			3	5	2	
Græshoppesanger (LC)			4	1	1	1
Sivsanger (LC)		2	11	5		1
Kærsanger (LC)			1	2		
Rørsanger (NT)			5	2		
Gulbug (VU)				4		
Løvsanger (VU)		15	33	2		
Pungmejse (CR)		1	0			
Rødrygget tornskade (LC)					2	7
Rørspurv (NT)	1	12	8	2		

Table 3: Ynglende fugle i Porsemosen 2007-2021, dvs. undersøgelser i regi af Egedal og Høje-Taastrup Kommuner. Desuden er anført de enkelte arters status på Rødliste 2019 (DCE 2019): LC=Ikke Truet, VU=Sårbar, NT= Næsten Truet, CR=Kritisk Truet.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toppet lappedykker (VU)	0-1	0-1	1-2	1	0-1	0-1	0	0
Lille lappedykker (LC)	0-1	0	1	1	0	0-1	1	0-1
Gråstrubet lappedykker (LC)	3	1-2	0-1	2-3	2-3	2-3	3-4	2
Rørdrum (VU)		0-1	0-1	0-1	1	1	1	1-2
Knopsvane (LC)	2	1	1	1-2	2	3	2	1
Grågås (LC)	6-8	7-8	5	6	14-16	10-12	12-15	10-12
Gravand (VU)	0	0	0	0	0	0	0	0
Gråand (LC)	16-20	17-23	15-18	10-15	10-15	10-12	12-15	6-10
Taffeland (VU)	0	0	0	0	0	0	0	0
Troldand (NT)	0	0	0-1	0-1	0-1	0-1	0	0-1
Rørhøg (LC)	1	1	1	1	1-2	1-2	2	2
Musvåge (LC)						1	2	1
Vandrikse (LC)	10-12	10-12	8-10	7-9	5-7	9-12	10-12	9-14
Rørhøne (VU)	8-10	6-8	5-7	5-7	4-5	4-6	3-5	0-2
Blishøne (VU)	16-20	14-18	12-15	10-12	12-15	12-15	12-15	10-12
Vibe (VU)	1	1-2	1	5-7	3-4	4	3-4	3-4
Dobbeltbekkasin (LC)	0	0	1	0-1	0	0-1	0-1	0-1
Rødben (NT)	0	0	0	1	0	0	0	0
Engpiber (LC)	0	0	1	0	1	1	1	0-1
Rødrygget tornskade (LC)	0	1-2	1-2	1	1	0-1	0-1	0
Nattergal (VU)	35-40	30-35	32-37	25-30	12-15	14-20	16-20	12-15
Bynkfugl (LC)	0	0-1	0-1	0	1	1	1-2	1
Græshoppesanger (LC)	2	3-4	2-3	3	2-3	2-3	2	2
Sivsanger (LC)	8-10	8-10	6-7	7-8	7-9	7-10	8-10	8-10
Kærsanger (LC)	12-15	10-13	12-15	10-15	10-12	8-10	9-12	8-10
Rørsanger (NT)	30-40	30-40	25-40	25-35	20-25	15-20	15-20	15-20
Skægmejse (LC)	0	0	0	0	0	0	0	0
Pungmejse (CR)	2-3	3-4	3-4	4-5	3-4	2-3	2	2
Rørspurv (NT)	>25	>25	25-40	20-25	25-30	20-25	20-25	10-15
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toppet lappedykker (VU)		0	0	0	0	0	0-1	0
Lille lappedykker (LC)		0-1	0	0-1	0-1	1	0	0
Gråstrubet lappedykker (LC)		2-3	3	2-3	2	2	2	1
Rørdrum (VU)		2	2	2	1	1	2	2
Knopsvane (LC)		1-2	3	2	3	2	2	1
Grågås (LC)		11-15	15	10-12	25	25-30	20-25	15-20
Gravand (VU)		0	0	0	0	0	0	0
Gråand (LC)		9-12	10-12	8-10	10-12	8-10	7-10	6-8
Taffeland (VU)		0	0-1	0	0	0	0	0
Troldand (NT)		0-1	0-1	0	0	0	0	0
Rørhøg (LC)		2	2	2	1	1-2	2	2
Musvåge (LC)		2	2	2	1	1	1	1
Vandrikse (LC)		12-16	8-10	6-8	8-10	6-8	8-12	6-8
Rørhøne (VU)		2	2	2-3	0	1-2	2	0
Blishøne (VU)		10-12	10-15	10-12	10-15	10-12	8-10	8-10
Vibe (VU)		5-6	5-6	3-4	3	4-5	4-5	3-4
Dobbeltbekkasin (LC)		0-1	0-1	0	0	0-1	0-1	0-1
Rødben (NT)		0	0	0	0	0	0	0
Engpiber (LC)		0-1	1	0-1	0	0-1	0	0-1
Rødrygget tornskade (LC)		0-1	1	0-1	0-1	0-1	0-1	2
Nattergal (VU)		12-15	12-15	18-22	12-15	16-20	15-20	14-18
Bynkfugl (LC)		2	2-3	1	0	0-1	1	1
Græshoppesanger (LC)		1	2	2	2	3	3	2
Sivsanger (LC)		7-10	8-10	9-12	7-9	8-10	10-12	9-11
Kærsanger (LC)		11-15	10-12	10-12	3	6-8	9-12	5-7
Rørsanger (NT)		10-15	12-15	14-18	10-15	10-15	10-15	10-12
Skægmejse (LC)		1	0	0	0	0	0-1	0
Pungmejse (CR)		2-3	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Rørspurv (NT)		11-15	12-15	12-15	10-15	10-15	10-15	12-15

3.1 Lappedykkere

Lappedykkerne er tilknyttet mosens større og mindre vandsamlinger. Tre arter yngler regelmæssigt. Lille lappedykker, der ikke ynglede i 2021, er hovedsageligt tilknyttet de mindre vandhuller, mens gråstrubet og toppet lappedykker (ikke fundet i 2021) især yngler i de større tørvegrave syd for Nybølle Å og i Høholmsøen vest for mosen. Lappedykkerne henter deres føde ved at dykke efter fisk, insekter og deres larver samt krebsdyr, plantedele m.m., hvorfor de kræver en vis klarhed i vandet.

Gråstrubet lappedykker

Ynglebestand i 2021: 1 ynglepar

Arten har ynglet årligt i Porsemosen i en lang årrække, idet den yngler i Porsemosens større vandsamlinger samt i Høholmsøen mod vest. I 2021 ynglede 1 par i Høholmsøen.

Gråstrubet lappedykker, her i Høholmsøen, yngler årligt i Porsemosen. Foto E.M. Jacobsen.

3.2 Hejrer, svaner, ænder og gæs

Eneste ynglende hejre i Porsemosen er rørdrum, der har ynglet årligt siden 2008. Rørdrummen, der er snævert tilknyttet den fugtige rørsump, ses kun sjældent, men registreres let på sin pauken, som kan høres vidt omkring. Desuden ses fouragerende og rastende fiskehejrer i mosen året rundt.

I 2021 ynglede desuden tre almindelige arter af svaner, ænder og gæs. Disse er afhængige af åbne vandflader, en varieret bredzone, hvor de kan anbringe deres reder, samt en vis grad af uforstyrrelse i yngletiden.

Rørdrum

Ynglebestand i 2021: 2 ynglepar

Siden 2008 er territoriehævdende (paukende) fugle hørt årligt, især syd for Nybølle Å og ved Høholmsøen. I 2021 hørtes to paukende fugle hele foråret, den ene i rørsumpen syd for Nybølle Å, den anden ved Høholmsøen. Rørdrum er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1.

Rørdrum. Foto Steen Højmark-Jensen.

Knopsvane

Ynglebestand i 2021: 1 ynglepar

Arten yngler de fleste år i Høholmsøen, hvor et enkelt par også ynglede i 2021. Tilsvarende ynglede arten ikke dette år i de store tørvegrave syd for Nybølle Å.

Grågås

Ynglebestand i 2021: 15-20 ynglepar

Arten yngler årligt i Porsemosen, men bestanden er vanskelig at bedømme, da en stor del af de grågæs, der ses i mosen om foråret, er ikke-ynglende fugle. Senere på sæsonen lever ynglefuglene skjult i den tætte vegetation. Voksne fugle med gæslinger og rugende fugle sås især i Høholmsøen og ved de store tørvegrave syd for Nybølle Å. Årets ynglebestand er lidt lavere end de tre foregående år.

Grågåsen er en almindelig ynglefugl i Porsemosen. Foto E.M. Jacobsen.

Gråand

Ynglebestand i 2021: 6-8 par

Arten yngler almindeligt, men bestanden er vanskelig at opgøre i den tætte vegetation. Bestanden er vurderet ud fra registreringer af ungekuld og hanner i "venteposition" i første halvdel af maj.

3.3 Rovfugle

En lang række arter af rovfugle er observeret i Porsemosen, enten fouragerende, rastende eller i forbindelse med forårets og efterårets store fugletræk, der ofte passerer over området. Kun to arter af rovfugle yngler dog regelmæssigt i selve mosen.

Rørhøg

Ynglebestand i 2021: 2 ynglepar

Rørhøg har ynglet i mosen de fleste år siden starten af tresserne, og rastende fugle ses desuden forår og efterår. Rørhøg er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1.

Mosen tiltrækker desuden særligt om foråret rørhøge, der under deres træk søger føde og i en periode opholder sig i området. Nogle år ses op til 8-10 fugle i mosen (i 2021 op til 6) nogle dage, inden de fortsætter deres træk til ynglepladserne. Iagttagelser af territoriehævdende fugle, parringsadfærd, bytteaflevering, indsamling af redemateriale m.m. tyder på, at to par ynglede i mosen i 2021, heraf det ene ved Høholmsøen.

Rørhøg – ynglede i Porsemosen med 2 par i 2021. Foto: Steen Højmark-Jensen.

Musvåge

Ynglebestand i 2021: 1 ynglepar

Arten yngler årligt i det omgivende agerlands småskove, levende hegn o. lign. I 2021 ynglede et enkelt par i et elletræ i selve mosen syd for Nybølle Å. Arten blev ikke eftersøgt udenfor Porsemosen, men den vides at yngle i nærområdet.

Desuden raster og fouragerer fugle fra andre ynglelokaliteter og fugle på forårs- og efterårstræk i mosen og det omkringliggende agerland.

3.4 Vandhøns

Der yngler regelmæssigt tre arter af vandhøns i Porsemosen. Foruden de nedenfor nævnte arter registreres den i Danmark ret sjældne plettet rørvagtel enkelte år, men denne har så vidt vides ikke ynglet med sikkerhed i den periode, hvorfra der er indsamlet oplysninger.

Vandrikse

Ynglebestand i 2021: 6-8 ynglepar.

Arten yngler årligt i Porsemosen, men bestanden synes at svinge noget i forhold til vandstanden i området, og det er sandsynligt, at tilgroning kan have påvirket tidligere velegnede områder for arten, der foretrækker vanddækkede sumpområder. Porsemosens udstrækning taget i betragtning er ynglebestanden også i 2021 stor, og kun få andre sjællandske lokaliteter rummer flere ynglende vandrikser.

Blishøne

Bestand i 2021: 8-10 ynglepar.

Arten er vanskelig at optælle præcist, idet der gøres relativt få sikre ynglefund i det svært overskuelige moseterræn, ligesom en del ikke-ynglende fugle befinder sig i området. Den nævnte ynglebestand er et skøn baseret på iagttagelser af tilstedeværende voksne fugle, tilsyneladende par, rugende fugle og iagttagelser af ungekuld.

3.5 Vadefugle

Vadefuglene er især tilknyttet de lysåbne græsningsarealer og, for vibens vedkommende, den omkringliggende agerjord. En vis tilbagegang for denne fuglegruppe i Porsemosen skal givetvis tilskrives bl.a. græsningsophør og tilgroning af tidligere lysåbne arealer. Den tidligere omtalte udvidelse af græsningsarealet med den nye indhegning mod sydøst har dog skabt nye yngle- og rastemuligheder for bl.a. viben.

Vibe

Ynglebestand i 2021: 3-4 par.

Viben er gået tilbage i antal på landsplan af de samme årsager, der antageligt har reduceret dens antal i Porsemosen: intensivt landbrug, tilgroning, lav vandstand og en reduktion af det samlede græsningsareal. I en årrække ynglede arten primært i det omkringliggende agerland, ligesom også de afgræssede enge mod nordøst har været en fast yngleplads for arten.

Med de nye græsningsarealer mod sydøst og øst, der omfatter tidligere dyrket agerland, opstod i 2013 nye levesteder for arten. Her ynglede to par i 2020 og et par i 2021. Desuden ynglede i 2021 endnu 1-2 par på agerjorden syd for mosen og et par på engene mod nordøst.

Vibe – yngler bl.a. på engene nord for Nybølle Å. Foto: Steen Højmark-Jensen.

Dobbeltbekkasin

Bestand i 2021: 0-1 ynglepar.

Arten har i en årrække haft en fast yngleplads på engene i mosens nordøstlige hjørne. De senere år har artens forekomst været meget sporadisk, men med enkelte iagttagelser i det "gamle" yngleområde i 2021 kan yngel ikke udelukkes.

3.6 Spurvefugle

Porsemosen byder med sine udstrakte pilekrat, der visse steder næsten har karakter af urørt skov samt rørsumpe, smålunde, levende hegn m.m. på næsten ideelle vilkår for en lang række arter af småfugle, og mange egentlige skovfuglearter forekommer med høje tætheder.

Følgende gennemgang omfatter dog kun enkelte udvalgte arter. For de resterende arter henvises til dofbasen.dk og afsnittet om "andre" ynglefugle".

Rødrygget tornskade

Bestand i 2021: 2 ynglepar.

Arten har ynglet ret uregelmæssigt de seneste ca. 10 år med op til 2 par (2008, 2009 og 2021). Artens foretrukne levested er de fleste år tjørnebevoksningerne på mosens nordøstlige enge, hvor to par med unger kunne ses primo august 2021.

Rødrygget tornskade er omfattet af Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1.

Rødrygget tornskade – yngler oftest i tjørnebevoksningerne nord for Nybølle Å. Foto: Steen Højmark-Jensen.

Nattergal

Bestand i 2021: 14-18 ynglepar.

Nattergalen er i tilbagegang i Danmark, men bestanden i Porsemosen er fortsat høj sammenlignet med andre lokaliteter rundt om i landet. I 2021 ynglede hele 14-18 par, hvilket er på niveau med tidligere år. Bestanden er bedømt ud fra antallet af syngende hanner langs med Nybølle Å, de store tørvegrave og mosens randområder.

Bynkefugl

Bestand 2021: 1 par

Arten raster årligt i Porsemosen, og i 2021 med op til seks fugle i juni. Desuden sås enkelte fugle det meste af maj på engene nord for Nybølle Å, herunder også en syngende han. Bestanden i 2021 vurderes til at udgøre et enkelt par.

Græshoppesanger

Bestand i 2021: 2 ynglepar.

Bestanden er vurderet på baggrund af registreringer af syngende fugle på de tilgroede engarealer i områdets sydøstlige del samt engene nord for Nybølle Å. Samme metodik formodes anvendt for alle årene, hvorfor tallene bør være sammenlignelige. Det skal dog bemærkes, at ikke alle syngende hanner nødvendigvis yngler. I 2020 hørtes syngende fugle på engene mod øst, henholdsvis nord og syd for åen.

Bestanden af denne forholdsvis fåtallige danske ynglefugl har alle årene været lille og har aldrig oversteget 5 ynglepar.

Sivsanger

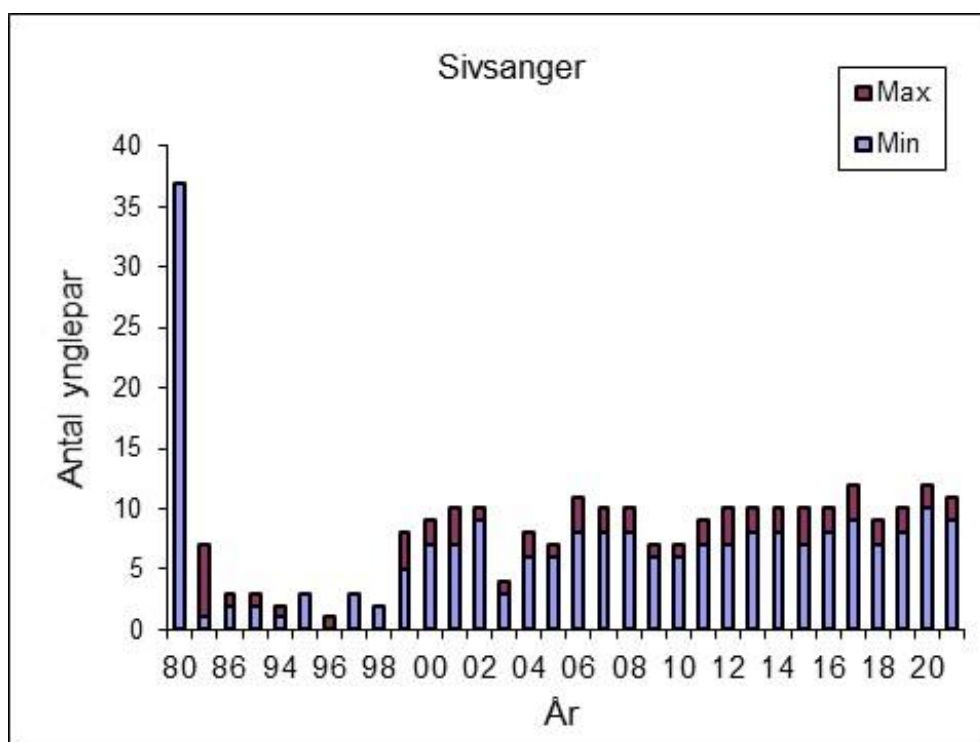
Bestand i 2021: 9-11 ynglepar.

Arten var tidligere en overordentlig almindelig ynglefugl i Porsemosen, men gik markant tilbage til ca. midt halvfemserne - en udvikling der også blev set på landsplan. Den langsigtede tilbagegang i sivsangerbestanden var et internationalt kendt fænomen, der har været tillagt tørke i Sahel-området i Afrika, hvor arten overvintrer.

Efter at være stærkt reduceret i antal i Danmark gennem en lang årrække gik arten fra midten af 1990'erne frem igen, hvilket også sås i Porsemosen (Figur 3). Sammenlignet med de fleste andre lokaliteter af tilsvarende størrelse er bestanden i Porsemosen høj. De anførte ynglepar er (i lighed med tidligere år) baseret på antallet af syngende hanner, hvilket i nogle tilfælde kan føre til en overvurdering af bestanden.

Syngende sivsanger ved Nybølle Å i Porsemosen. Foto E.M. Jacobsen.

Figur 3: Bestandsudvikling for sivsanger i Porsemosen 1980-2021.

Kærsanger

Bestand i 2021: 5-7 ynglepar.

Arten er tilknyttet høj urtevegetation, bl.a. brændenælder og bynke m.m., primært i mosens randområder. Bestanden er vurderet ud fra antallet af syngende hanner. Dette kan som nævnt føre til en overvurdering af bestanden, idet ikke alle syngende hanner nødvendigvis er ynglefugle, men samme metodik må formodes at ligge til grund for alle tallene i perioden. Bestanden i 2021 er på niveau med det fleste tidligere år.

Rørsanger

Bestand i 2020: 10-12 ynglepar.

Arten er en af mosens karakterfugle. Bestanden er tæt, vanskelig at optælle og er bedømt ud fra antallet af syngende hanner. Som nævnt er ikke alle syngende hanner nødvendigvis ynglefugle, men samme metodik må formodes at ligge til grund for alle tallene i perioden.

Pungmejse

Bestand 2021: 0-1 "ynglepar".

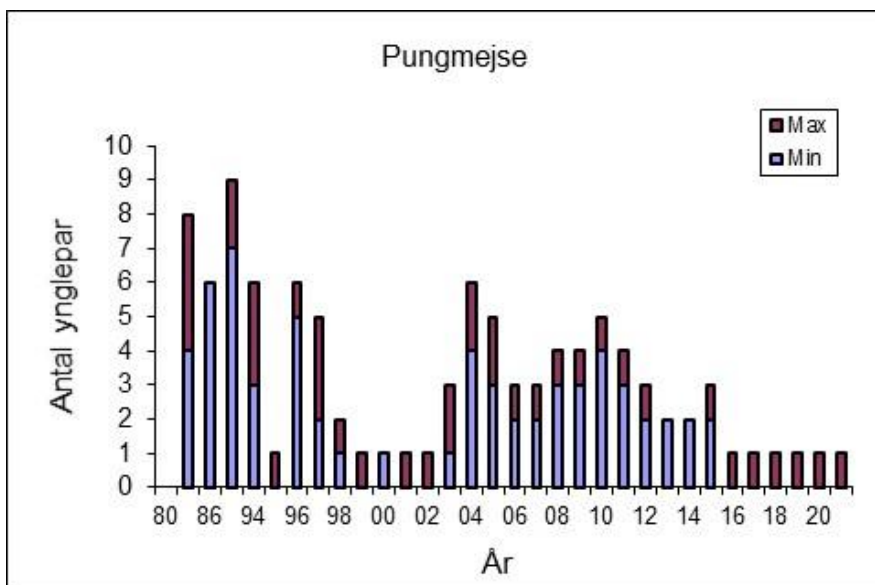
Pungmejser har muligvis ynglet fast i Porsemosen siden 1964, hvor arten indvandrede til Danmark. Den har været registreret årligt siden 1981 og skulle også have ynglet i 1966-1968 og 1970 (Jensen & Petersen 1976). På grund af artens udviklede ynglebiologi opgøres antallet af "par" ved at eftersøge ynglereder, dvs. reder, der er påført indgangsrør. I 2021 fandtes ingen sådanne reder, og arten har derfor ikke med sikkerhed ynglet i 2021.

Dansk Ornitologisk Forenings Atlasprojekt 2014-2017 viser, at pungmejser er tæt på at forsvinde som ynglefugl herhjemme. I hele Atlasperioden er der kun registreret sikre ynglefund i 9 kvadrater (5 x 5 km), inklusive kvadratet med Porsemosen (Vikstrøm & Moshøj 2020). På grund af artens markante tilbagegang herhjemme, er den opført som CR = "Kritisk Truet" på den nye danske rødliste (DCE 2019).

I 2019 blev gjort blot én observation af en kaldende fugl medio april, og i 2020 blev arten registreret syv forskellige dage i maj, dog uden at yngel blev konstateret. Desuden blev redebyggende pungmejsere observeret ved Tueholms Sø og i Vallensbæk Mose i Vallensbæk Kommune i 2020 (DOF-basen 2020). Fra 2021 foreligger kun en enkelt observation af en kaldende og fouragerende fugl ved Nybølle Å den 28. april. Porsemosen har tidligere været den sandsynligvis vigtigste lokalitet herhjemme for arten, der nu er tæt på at forsvinde som dansk ynglefugl. Pungmejser blev kun observeret på fire sjællandske lokaliteter i 2021, og på ingen af disse blev der konstateret yngel.

Pungmejsere ved påbegyndt rede. Foto Steen Højmark-Jensen.

Figur 4: Bestandsudvikling for pungmejse i Porsemosen.

Rørspurv

Bestand 2021: 12-15 ynglepar.

Rørspurv er en af mosens karakterarter. Bestanden er ikke systematisk talt op, men bedømt ud fra antallet af syngende hanner vurderes den at tælle mindst 11-15 par, hvilket er samme niveau som de foregående syv år.

3.7 Andre ynglefugle 2021

Foruden de allerede nævnte arter, ynglede der i 2021 en række andre fuglearter i og omkring Porsemosen, der ikke er optalt.

Tilknyttet mosens opvækst af især birk, pil og el yngler følgende mere eller mindre udprægede **skov- og kratfugle**: Ringdue, gøg, stor flagspætte, gærdesmutte, jernspurv, rødhals, rødstjert solsort, sjagger, sangdrossel, gærdesanger, tornsanger, havsanger, munk, gransanger, løvsanger, skovsanger, gulbug, halemejse, sortmejse, blåmejse, musvit, sumpmejse, skovskade, husskade, skovspurv, bogfinke, grønrisk, stillits, tornirisk, kernebider og dompap. Desuden registreredes i maj 2021 en territoriehævdende lille flagspætte i krattet ved Nybølle Å længst mod vest i mosen.

I det tilstødende agerland yngler agerhøne (nogle år, ikke i 2021), fasan, råge, sanglærke, landsvale, bysvale, allike, gråkrage, hvid vipstjert, stær og gulspurv. Siden 2014 har der desuden ynglet mindst et par ravne i området ved Kroppedal og andre steder i Vestskoven, og arten ses nu hyppigt i området omkring Porsemosen, således også i 2021. I 2021 sås desuden meget regelmæssigt 1-2 røde glenter i Porsemosens nærmeste omgivelser, og det er muligt, at arten yngler i området.

Gøg – ca. 7 "par" ynglede i Porsemosen i 2020. Foto: Steen Højmark-Jensen.

Rød glente Steen Højmark-Jensen

3.8 Bemærkelsesværdige observationer i 2021

Desuden blev i 2021 gjort en række observationer af ikke-ynglende fugle, herunder:

- Sangsvane: 2, 25-01-2021
- Blisgås 59, 05-10-2021
- Canadagås 1, 02-05-2021
- Bramgås 1450, 05-10-2021
- Gravand 2, 14-05-2021
- Rød glente 16, 08-10-2021
- Havørn 2, 08-10-2021
- Blå kærhøg 1, 31-01-2021
- Duehøg 1, 20-04-2021
- Spurvehøg 2, 01-05-2021
- Musvåge 10, 21-02-2021
- Tårnfalk 2, 26-09-2021
- Lærkefalk 2, 20-05-2021
- Vandrefalk 1, 03-02-2021
- Trane 310, 25-03-2021
- Dobbeltbekkasin 8, 02-05-2021
- Tredækker 2, 12-05-2021
- Skovsneppe 1, 13-02-2021
- Svaleklire 8, 23-04-2021
- Skovhornugle 1, 13-05-2021
- Rødstjert 3, 13-05-2021
- Bynkefugl 5, 08-06-2021
- Stenpikker 1, 24-04-2021
- Sjagger 7, 27-01-2021
- Vindrossel 6, 16-04-2021
- Broget fluesnapper 1, 14-05-2021
- Stor tornskade 1, 05-04-2021
- Ravn 3, 31-01-2021

Fra denne liste kan bl.a. fremhæves den fåtallige tredækker, der sås i området den 12. maj, skovhornugle, 16 røde glenter samt lærkefalk og vandrefalk, der sås på adskillige besøg i området.

Tredækker blev kun registreret på syv sjællandske lokaliteter i 2021 (DOF-basen 2021). Det fremgår desuden, at mange arter af rovfugle generelt benytter mosen til rast og fouragering eller passerer området under trækket.

Lærkefalk ses årligt i Porsemosen. Foto Steen Højmark-Jensen

Ravn, har siden 2014 ynglet nær Porsmosen. Steen Højmark-Jensen

Trækkende traner ses årligt over Porsmosen, i marts 2021 op til 310 fugle. Foto Steen Højmark-Jensen.

Vandrefalk ses regelmæssigt i Porsemosen. Foto Steen Højmark-Jensen

Havørn er i fremgang herhjemme og ses nu ofte i området ved Porsemosen. Foto Steen Højmark Jensen

Blå kærhøg – trækgæst i Porsemosen i 2021. Foto Steen Højmark-Jensen.

4. Konklusioner 2021

- Porsemosen er en meget vigtig fuglelokalitet, der fortjener stor opmærksomhed, og der er næppe andre lokaliteter på den københavnske Vestegn, der huser en tilsvarende varieret fuglefauna.
- Foruden den særdeles varierede småfuglefauna skal fremhæves ynglebestandene af rørdrum, rørhøg, sivsanger, et særdeles højt antal ynglende vandrikser, en meget tæt bestand af nattergal samt pungmejse, der muligvis stadig findes i området.
- En liste over rødlistede fuglearter i Porsemosen i 2021 er vist i Tabel 4, hvoraf det fremgår, at mindst 14 rødlistede arter ynglede i 2021. Desuden skal nævnes, at rørdrum, rørhøg og rødrygget tornskade alle står opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1. De tre arter ynglede i 2021 alle med to par.

Tabel 4. Rødlistede fuglearter i Porsemosen 2021 (DCE 2019). Rødliste kategorier: NT="Næsten Truet", VU="Sårbar", EN="Truet", CR="Kritisk Truet". Bemærk, at arter i kategorierne LC (Ikke Truet) og NA (data ikke tilgængelige) ikke er medtaget. Desuden er anført bestandsstørrelsen i 2020, idet "+" = ynglende, antal ukendt.

Dansk navn	Latinsk navn	Bestand 2020 (par)	Kategori
Rørdrum	<i>Botaurus stellaris</i>	2	VU
Blishøne	<i>Fulica atra</i>	8-10	VU
Vibe	<i>Vanellus vanellus</i>	3-4	VU
Sanglærke	<i>Alauda arvensis</i>	+	NT
Stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	+	VU
Gøg	<i>Cuculus canorus</i>	7	NT
Lille flagspætte	<i>Dryobates minor</i>	1	EN
Nattergal	<i>Luscinia luscinia</i>	14-18	VU
Løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>	+	VU
Rørsanger	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	10-12	NT
Pungmejse	<i>Remiz pendulinus</i>	0-1	CR
Grønirisk	<i>Chloris chloris</i>	+	NT
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	+	VU
Rørspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	12-15	NT

- Porsemosen var den første lokalitet, hvor pungmejsen for alvor etablerede sig herhjemme, da den indvandrede som ynglefugl i Danmark i 1964. Arten er nu tæt på at forsvinde som dansk ynglefugl, men der gøres fortsat enkelte observationer af arten i Porsemosen, således også i 2021. I 2020, men ikke i 2021, sås arten også på enkelte andre lokaliteter på den københavnske Vestegn.
- De væsentligste vandfugleforekomster findes syd for Nybølle Å. Her findes de fleste og de største vandarealer. Arter som vibe, nattergal, bynkefugl, rødrygget tornskade, sivsanger og græshoppesanger har derimod vigtige levesteder nord for åen.
- Eventuel fremtidig pleje bør, som skitseret i fredningskendelsen, baseres på en plejeplan, der beskriver overordnede ønsker, målsætninger og plejemetoder for hele mosen under ét. Allerede nu fælder nogle lodsejere træer og buske rundt omkring i mosen, mens andre planter træer og buske som led i vildtplejen.
- Både nord og syd for Nybølle Å har nogle arealer med tiden fået karakter af haveanlæg med stier, broer, udsået græs og bygninger, hvilket påvirker livsbetingelserne for det fugleliv, der lå til grund for Porsemosefredningen.
- De græsningsarealer, der blev etableret i 2013, imødekommer i nogen grad behovet for græsning. Der kan derudover på udvalgte arealer foretages en rydning af uønsket vegetation, efterfølgende etablering af græsning og evt. en hævning af vandstanden.
- Ved eventuelle vegetationsrydninger bør der tages hensyn til den naturskovs-lignende "sumpskov", som dele af pilekrattet, særligt mod sydvest, har udviklet sig til.
- Hvis der ryddes pilekrat for at fremme den lysåbne natur, er det meget vigtigt, at der følges op med vedvarende pleje, da genopvækst med lav naturværdi ellers vil erstatte det pilekrat, der i dag er levested for mange arter af fugle, insekter m.m. (se fotos næste side).

Porsemosens pilekrat (maj 2021) har mange steder fået karakter af urørt skov, der fungerer som levested for mange arter af småfugle, insekter m.m. Foto E.M. Jacobsen.

Eventuel rydning af pilekrat for at fremme lysåben natur skal altid følges op af vedvarende pleje, da der ellers er risiko for, at værdifulde levesteder erstattes af opvækst med lav naturværdi. Foto E.M. Jacobsen.

5. Referencer

Arter.dk 2021. Dataudtræk per 25. november 2021.

DCE 2019. den danske Rødliste 2019: <https://bios.au.dk/forskningraadgivning/temasider/redlistframe/>

DOF-basen 2021: Dataudtræk fra dofbasen.dk per. 23. november 2021.

Dybbro, T. & H. Boeg 1982: Fuglelokaliteter i Københavns Amt. – Dansk Ornitologisk Forening.

Egedal og Høje-Taastrup og Egedal Kommuner 2007-2020: Ynglende fugle i Porsemosen. Årsrapporter fra Orbicon A/S og WSP til Egedal og Høje-Taastrup Kommuner.

Ferdinand, L. K. Fog & K. Pilegård 1968. En naturhistorisk undersøgelse af søer og moser i Københavns vestegn. Meddelelser om danske naturlokaliteter, nr. 1. - Natur og Ungdom.

Ferdinand, L. 1971. Større danske fuglelokaliteter, 1. del. - Dansk Ornitologisk Forening.

Haagensen, A. & J. Woolhead 1987. Ynglefugle i Porsemosen 1986. - Hovedstadsrådet.

Jensen, L.G. & B.S. Petersen 1976. Porsemosen - en sjællandsk fuglelokalitet. - Danske Fugle 4: 205-221.

Vikstrøm, T. & Moshøj, C.M.M. (red.) (2020): FUGLEATLAS – De danske ynglefugles udbredelse. Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark & Lindhardt og Ringhof.

Bilag 1: Observationer i Porsemosen 2021 til og med 24. november (DOF-basen 2021), inkl. kommunale tællinger. Tallene er maks-tal, dvs. det højeste antal fugle set i perioden.

Nr	Art	Maks-tal	Nr	Art	Maks-tal
1	Gråstrubet lappedykker	1	51	Gærdesmutte	5
2	Skarv	3	52	Jernspurv	10
3	Rørdrum	2	53	Rødhals	4
4	Fiskehejre	2	54	Nattergal	14
5	Knopsvane	3	55	Rødstjert	3
6	Sangsvane	2	56	Bynkefugl	5
7	Blisgås	59	57	Stenpikker	1
8	Grågås	150	58	Solsort	8
9	Canadagås	1	59	Sjagger	7
10	Bramgås	1450	60	Sangdrossel	13
11	Gravand	2	61	Vindrossel	6
12	Gråand	25	62	Græshoppesanger	4
13	Rød glente	16	63	Sivsanger	11
14	Havørn	2	64	Kærsanger	2
15	Rørhøg	4	65	Rørsanger	5
16	Blå kærhøg	1	66	Gulbug	4
17	Duehøg	1	67	Gærdesanger	4
18	Spurvehøg	2	68	Tornsanger	13
19	Musvåge	10	69	Havesanger	3
20	Tårnfalk	2	70	Munk	7
21	Lærkefalk	2	71	Gransanger	10
22	Vandrefalk	1	72	Løvsanger	33
23	Fasan	3	73	Broget fluesnapper	1
24	Vandrikse	5	74	Halemejse	1
25	Rørhøne	1	75	Halemejse, Sydlig	2
26	Blishøne	3	76	Sumpmejse	2
27	Trane	310	77	Blåmejse	12
28	Vibe	9	78	Musvit	8
29	Dobbeltbekkasin	8	79	Træløber	2
30	Tredækker	2	80	Pungmejse	1
31	Skovsneppe	1	81	Rødrygget tornskade	7
32	Svaleklire	8	82	Stor tornskade	1
33	Hættemåge	25	83	Skovskade	3
34	Stormmåge	15	84	Husskade	4
35	Sildemåge	2	85	Allike	60
36	Sølvmåge	2	86	Råge	15
37	Svartbag	1	87	Gråkrage	45
38	Ringdue	125	88	Ravn	3
39	Gøg	7	89	Stær	25
40	Skovhornugle	1	90	Skovspurv	3
41	Mursejler	15	91	Bogfinke	2
42	Stor flagspætte	1	92	Grønirisk	5
43	Lille flagspætte	1	93	Stillits	5
44	Sanglærke	15	94	Grønsisken	150
45	Digesvale	1	95	Tornirisk	4
46	Landsvale	35	96	Dompap	5
47	Bysvale	6	97	Kernebidder	1
48	Skovpiber	1	98	Gulspurv	4
49	Engpiber	35	99	Rørspurv	12
50	Hvid vipstjert	5			

Bilag 2: Ynglefugle i Porsemosen 2021

GL: Gråstrubet lappedykker (1 par);

RD: Rørdrum (2 par);

KS: Knopsvane (1 par);

GG: Grågås (15-20 par);

RH: Rørhøg (2 par);

MV: Musvåge (1 par);

VR: Vandrikse (6-8 par).

BH: Blishøne (8-10 par);

VI: Vibe: (3-4 par);

DB: Dobbeltbekkasin (0-1 par);

EP: Engpiber (0-1 par)

RT: Rødrygget tornskade (2 par);

BF: Bynkefugl (1 par):

GS: Græshoppesanger (2 par);

SS: Sivsanger: (9-11 par);

PM: Pungmejse (0-1par);

Parenteser på kortet = mulige ynglepar.

Små prikker = 1 par

Store prikker = 5 par (kun grågås)

BILAG 3: Oversigt over udvalgte ynglefuglearter (antal par) i Porsemosen 1960-2006. Kilder: 1960-69: Ferdinand et al. (1968), 1970-74: Ferdinand (1971), 1978-80: Jensen & Petersen (1976), 1981-85: Dybbro & Boeg (1982), 1986: Haagensen & Woolhead (1987), 1994: Projekt Fuglenes Danmark, 1993 og 1995-2006: Københavns Amt.

	1960-69	1970-74	1978-80	1981-85	1986	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Toppet lappedykker	0	0	1	+	0	2	1	1-2	0	0	0-1	1	1	2	1	1	1	1	1
Lille lappedykker	Min.3	0	1-2	0-2	6-13	6-7	2-3	2-4	0	0	1-2	0	1	2-3	1	2	0-1	0	1
Grstr. lappedykker	1-3	2-3	4-5	1-3	6-8	3-4	2-3	3-5	4-6	4-5	3-5	4	5-7	3-4	0-2	3-5	3-4	2-3	2-3
Rødrum																			
Knopsvane	5-6	1-2	2	+	1-2	2		1	1	1	1	0-1	0-1	1	1	1	1	1	1
Grååås	0-3	1-4	3-5	+	4-5	4-5	3-6	5-6	4-5	3-5	Min.1	1-5	min. 2	6-8	5-8	7-9	7-9	11-13	7-10
Gravand	1-2	0	0	+	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gråand	10-20	ca. 5	11	+	ca.7	Ca.10	8-10	7-9	7-9	10-15	10-15	11-15	15-20	15-20	13-20	15-20	15-20	18-20	15-20
Atlingand	1-2	1-2	0-1	0	0	0-1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skeand	2-4	0	0-1	0	1	0		0	0	0	0-1	0	0	0	0	0	0	0	0
Taffeland	1-2	?	0-2	0-1	0	1-2		0	0	0	0-1	0-1	0-3	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0
Troldand	0	0	2-3	+	0	1	1	1-2	0	0-1	0-2	0	0-3	0-3	0-2	0-1	0-1	0-1	0
Rørhø	0-1	0		0-1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Musvåge																			
Vandrikse	15-20	15	14	7-18	14-27	7-10	10	5-8	6-8	7-9	8-12	9-11	11-14	14-17	19-22	8-12	10-12	10-13	10-12
Plettet rørvaatel	0-1	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rørhøne	min.10	10-15	7	18	7-25	7-8		11-14	8-10	5-6	12-15	8-10	10-12	8-10	14-17	10-13	8-10	6-8	8-10
Blishøne	min.10	20-25	20	+	25-30	15-17	10-14	8-11	10-15	10-15	10-15	11-15	15-20	21-24	20-24	16-20	15-20	18-20	16-21
Vibe	min.2	ca.20	2-5	+	5-6	0	1-2	1	1-2	2-3	2-3	2-3	2-3	0-1	1-2	2-3	2-3	1	1
Dobbeltbekkasin	4-6	15-20	8-10	+	min.1	0-1	1	1-2	0-1	1-2	1-2	2	2	0-1	1	0	1	1	0
Rødben	3-4	"ustadio"	1	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sortterne	Ca.10	0		0-1	0-1	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Enqipiber	+	?	5-8		0	2-3	1-2	?	1-2	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Gul vipstiert	+	3			0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rødrvg. tornskade															1	0	0	0-1	0
Nattergal	min.10	60-80	25	+	24-47	>20	25-35	Ca.40	>20	>20	>20	15-20	20-25	20-25	20-25	25-30	30-40	35-40	30-35
Bynkefugl		"ret alm."		1-2	2-3	0		1-2	0-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Græshoppesanger		?	4	1-4	3	3-4	2-3	5	1	3-4	3-5	5	1	2-3	3	5	2-3	2	2
Savisanger		0-2		0-3	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sivsanger	+	"m. alm."	37	1-7	2-3	2-3	1-2	3	0-1	Max 3	Max 2	5-8	7-9	7-10	9-10	3-4	6-8	6-7	8-11
Kærsanger		"alm."	3	5	10	4-5	2-5	Ca.5	10-15	5-10	10-15	ca.19	15-17	17-21	11-14	10-15	10-15	12-15	10-15
Rørsanger	+	"alm."	18	+	ca.200	20-30		Ca.30	>30	>30	>30	>30	>30	>30	>25	>25	>25	>25	30-40
Punameise	1	?	4-8		6	7-9	3-6	0-1	5-6	2-5	1-2	0-1	1	0-1	0-1	1-3	4-6	3-5	2-3
Skæameise					0	0	0	0	0	0	0	0	0-1	0	0	0-1	0-1	0	0
Rørspurv	+	"m. alm."		+	40-60	>25	30	>25	>25	>25	>25	>25	>30	>30	>25	>25	>25	>25	>25